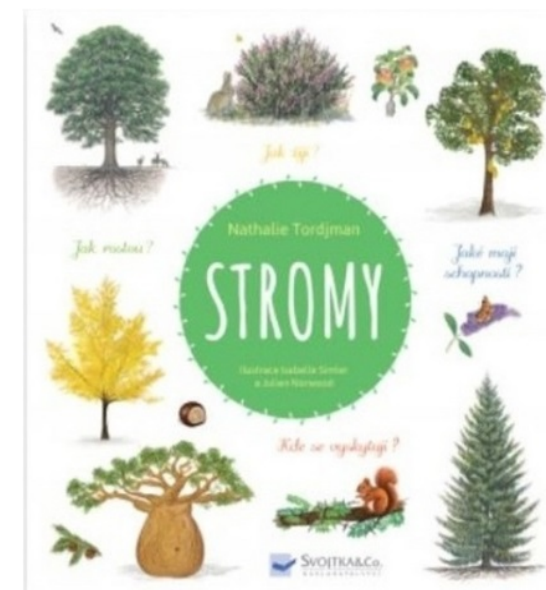
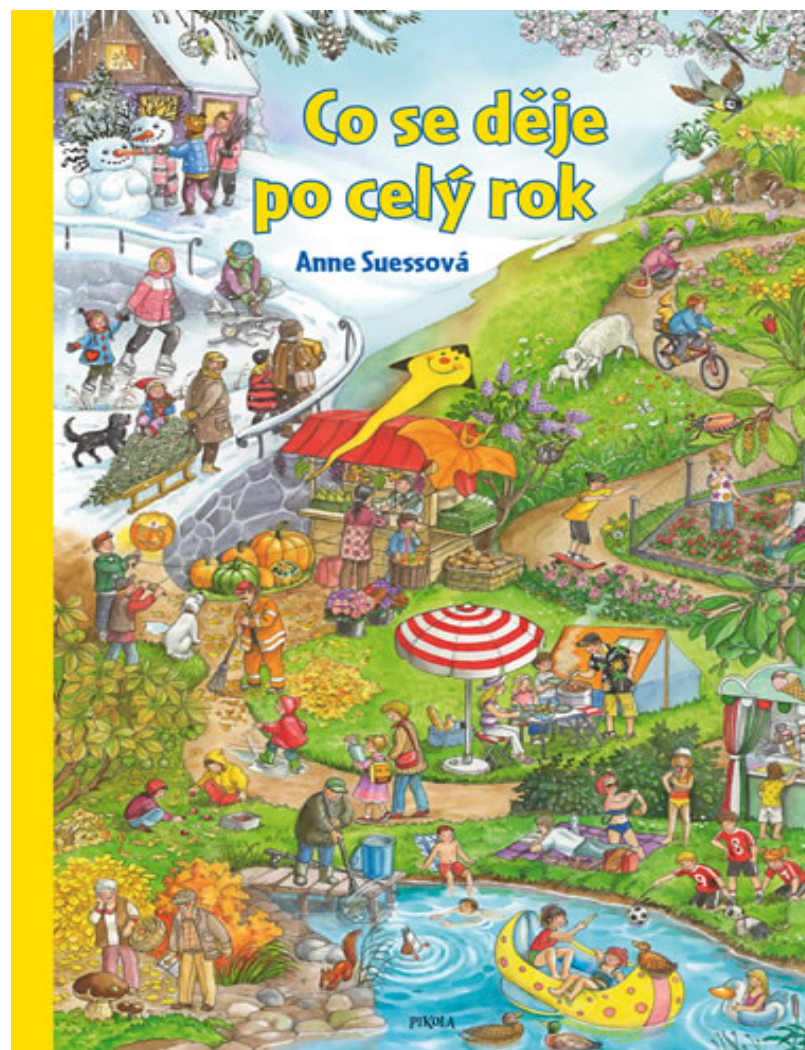

Literatura pro děti s didaktikou

PS, 10. 11. 2020

Tipy na knihy „Stromy“

- Adéla Bromová
- Žaneta Patáková

Program

- Možnosti práce s knihou – shrnutí a ukázky
- Čtenářská strategie Vizualizace
- Lekce s knihou

Práce s knihou

Sdílení

<https://padlet.com/vlaufkova/cycct78acat3eu7s>

Metoda VCHD

Co vím o housenkách?

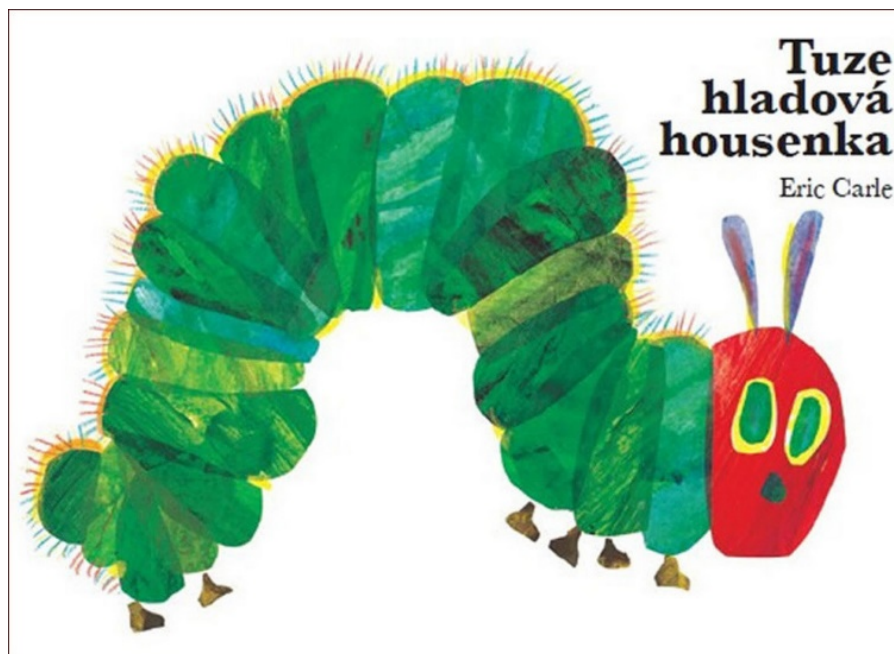
https://jamboard.google.com/d/1YAsY5y_sDQsMyVRjd6ABb2CHo8jewAGLM_L24KyXb1E/edit?usp=sharing

VÍM	CHCI VĚDĚT	DOZVĚDĚL JSEM SE

S JAKOU NEZODPOVĚZENOU OTÁZKOU ODCHÁZÍM

Ukázka integrativního přístupu: Tuze hladová housenka

- Témata: příběh o vývoji motýla, dny v týdnu, počítání, zdravá strava
- Video: <https://www.youtube.com/watch?v=75NQG-Sm1YY&t=28s>
- 0:40 – 6:15

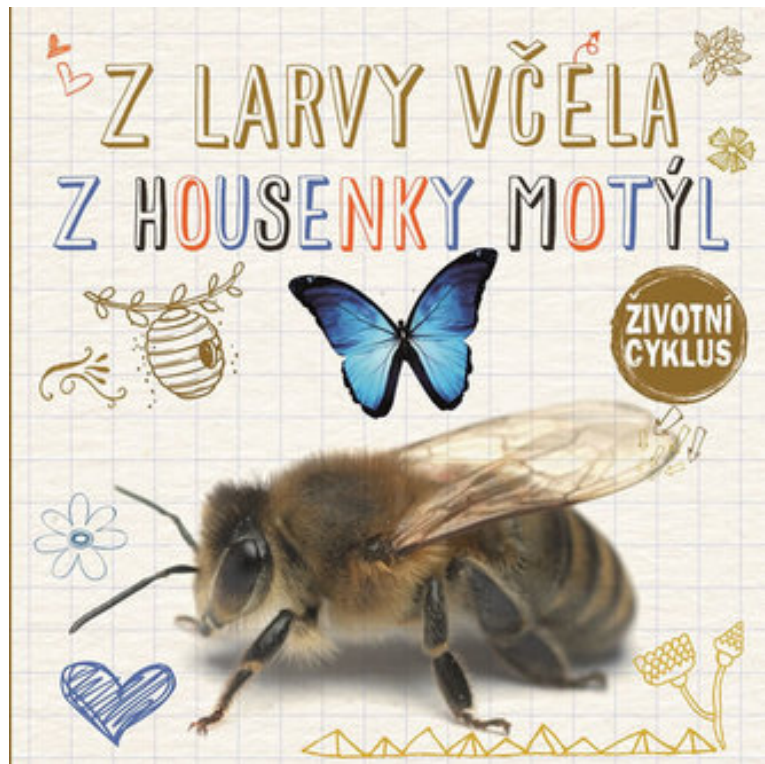

Zdroj obrázku: <http://paviceb.blogspot.com/2018/06/nase-zahradni.html>

Práce s naučnou knihou – ověření informací

- Velká kniha drobné havěti - Slovart
- Z larvy včela, z housenky motýl - Svojtka

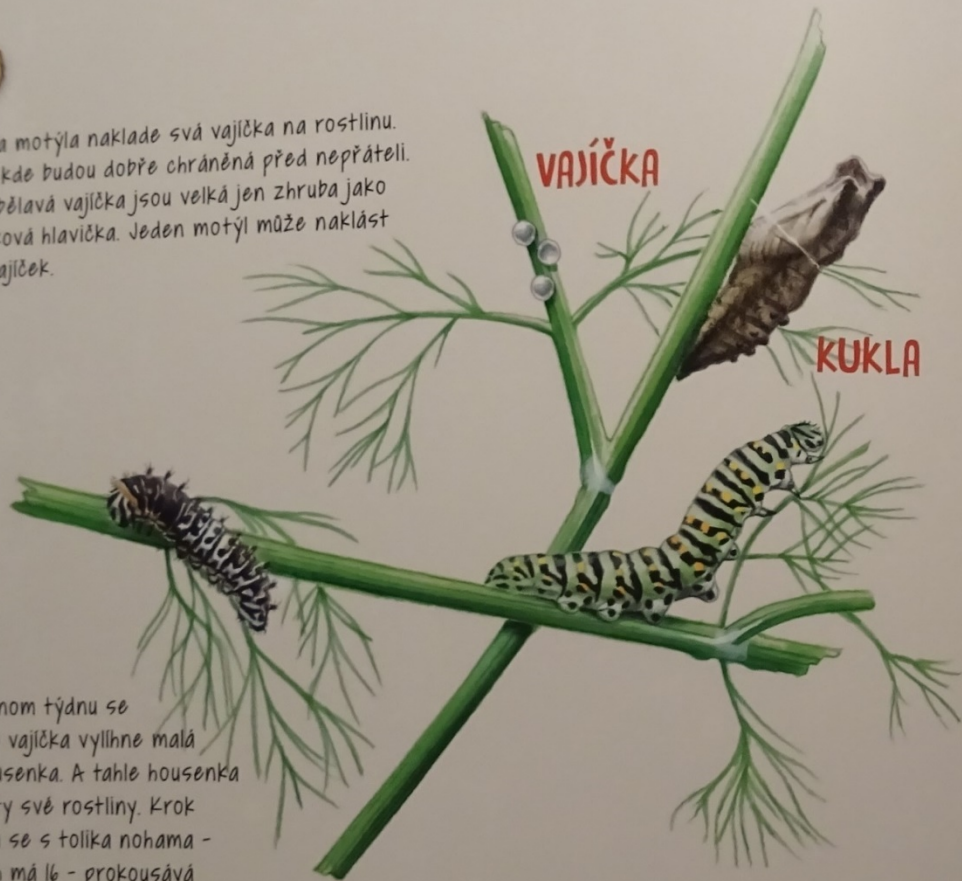

Copak ze mě bude?

1

Samička motýla naklade svá vajíčka na rostlinu. Někdy, kde budou dobře chráněná před nepřáteli. Kulatá bělavá vajíčka jsou velká jen zhruba jako žpenilková hlavička. Jeden motýl může naklást až 150 vajíček.

2

Již po jednom týdnu se z každého vajíčka vyllhne malá ježatá housenka. A tahle housenka se živi listy své rostliny. Krok za krokem se s tolika nohama - celkem jich má 16 - prokousává vpřed. A je stále tlustější a větší. Když jí kůže začne být příliš těsná, svlékne se z ní, aby mohla dál růst. Na konci je světle zelená a černá s oranžovými puntíky.

3

Po čtyřech týdnech housenka přestane žrát a pomocí vlákn, které vytváří, se zavěsí na stonek. Housenka se naposledy svlékne z kůže a objeví se pevná schránka. V téhle těsné schránce teď housenka odpočívá, zamotaná jako mumie, přibližně dva týdny. Téhle vývojové fázi se říká kukla.

4

V těsné kukle se housenka promění v motýla. Pevná kukla praskne a z ní se vyklube motýl. Pomalu rozprostře svá pomuchlaná křídla a napumpuje do nich krev.

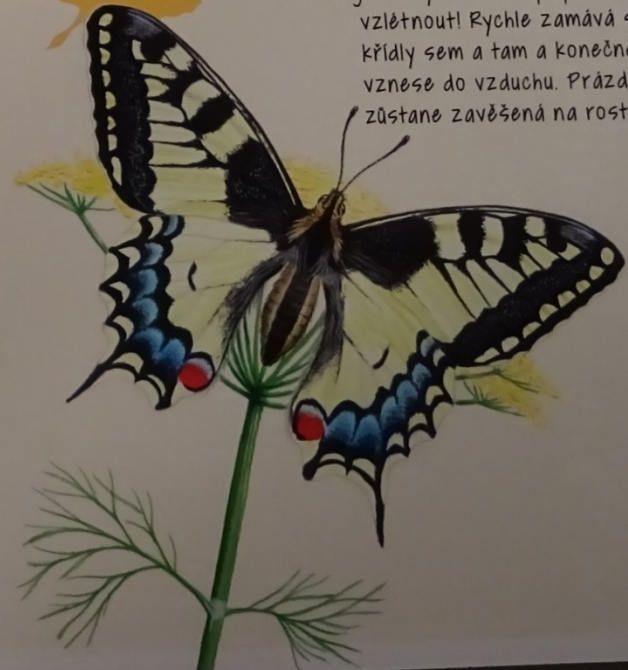
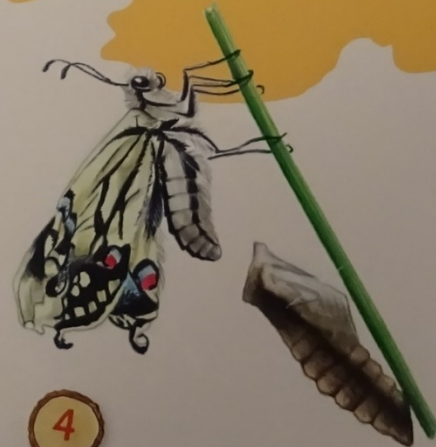
5

O jednu až dvě hodiny později je motýl konečně připravený vzletnout! Rychle zamává silnými křídly sem a tam a konečně se vznese do vzduchu. Prázdná kukla zůstane zavěšená na rostlině!

MOTÝL

OTAKÁREK FENYKLOVÝ

Křehký motýl létá z květu na květ. Křídla má zbarvená žlutě a černě. Na spodním okraji jsou také modrá a na každé straně má tmavě červenou skvrnu, které tak připomínají oči. Motýl na obrázku se jmenuje otakárek fenyklový. Má - stejně jako všichni ostatní hmyz - šest nohou. Svým sosákem saje sladký nektar z květů. Motýlí miminka - housenky - vypadají úplně jinak než dospělí motýli, a ani neumí létat! Aby se z nenápadné housenky stal pestrobarevný motýl, musí se housenka několikrát proměnit.

7

Metoda VCHD

Co vím o housenkách?

https://jamboard.google.com/d/1YAsY5y_sDQsMyVRjd6ABb2CHo8jewAGLM_L24KyXb1E/edit?usp=sharing

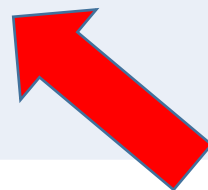
VÍM	CHCI VĚDĚT	DOZVĚDĚLA JSEM SE

S JAKOU NEZODPOVĚZENOU OTÁZKOU ODCHÁZÍM

Metoda VCHD

Co vím o housenkách?

VÍM	CHCI VĚDĚT	DOZVĚĎELA JSEM SE
S JAKOU NEZODPOVĚZENOU OTÁZKOU ODCHÁZÍM		

DOBROVOLNÝ MINIÚKOL

Další tipy na aktivity s dětmi – celotýdenní projekt

Autorka: Klára Juránková

Počítání

Vybarvování počtu kusů ovoce podle zadání

Počítání otisků prstů. U hlavy housenky je napsáno číslo a doplněno o stejný počet puntíků. Dítě spočítá puntíky, podívá se, jak vypadá číslo, namočí si prst do barvy a udělá tolik otisků prstů, kolik napočítalo puntíků. Otisky prstů sází hned za hlavu housenky a tím tvoří tělo.

Sestavení obrázku podle příběhu – časová posloupnost

Vyrábění ovoce

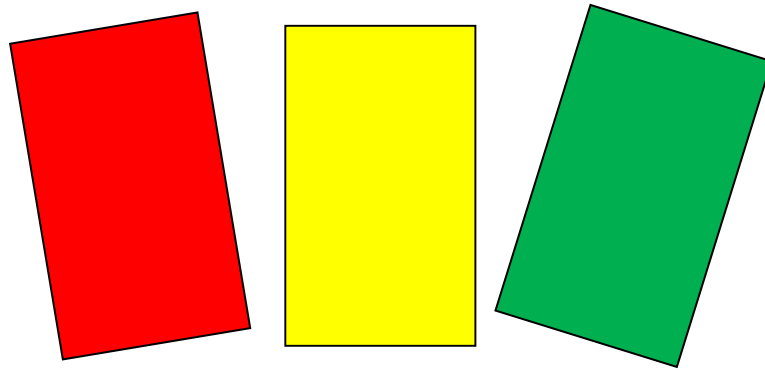

Vícevrstevnaté puzzle, třídění

Čtení textu: Čím se housenka živí?

- Pravda / Nepravda

Vyrábění housenek z plata vajíček a z písku

Housenka ke svačině

Zlatý kocúr

- Knihy Erica Carla
- **Od hlavy až po paty**

Čtenářské strategie

Čtenářská strategie Předvídání a Usuzování

Dítě předvídá

- formuluje, jak se bude text dál vyvíjet (obsah, dějová linie);
  - předpovědi zdůvodňuje, a to vodítky z textu nebo svou čtenářskou nebo životní zkušeností;
  - odhaduje z obálky, titulu, z ilustrací, žánru, zda se mu/někomu např. kniha bude líbit.
-
- **Usuzování:** k vlastní zkušenosti přidáme informaci z textu a vyvodíme zcela novou informaci - jedná se o vyvození určitého logického závěru, proto je pro děti těžší než předvídání.
  - Tyto dvě strategie se využívají při četbě souběžně a je vhodné použít pomůcky s otázkami, jako jsou čtenářské kostky nebo čtenářské sáčky.

Čtenářská strategie „hledání souvislostí“ (propojování informací)

- Na úrovni **čtenář – text** (propojování textu s vlastní zkušeností, činností - co už znám, co jsem zažil; připravuji se na přijímání dalších informací; propojuji své dosavadní znalosti a zkušenosti se svým životem – lépe si potom zapamatuji, o čem byl příběh / text, např. Co víš...? / Už jsi se někdy...? / Stalo se ti někdy...? Máš kamaráda, který...?)
- Na úrovni **text – text** (Vennovy diagramy, ...) – buď dvě varianty jedné pohádky, ale můžeme využít i dva texty s podobným námětem apod.
- Na úrovni **text - svět**

Čtenářská strategie „Vizualizace“

- Vizualizace: vyvolání potřebné představy o čteném (zapojení smyslových představ – jak to, o čem čtu, vypadá, zní, voní, chutná nebo je cítit na dotek) – tím mám větší prožitek z četby, mohu vyvozovat význam neznámých slov, lépe obsahu porozumět a zapamatovat si ho
- Jedná se o jakýsi “film”, který si během četby pouštíme v hlavě.
- Startéry: *Vidím, vypadá to jako..., Slyším, zní to jako..., Chutná to jako..., Cítím, ..., Na dotek to působí jako..., Vyvolává to ve mně pocit...*
- Tato schopnost je ovlivněna předchozí zkušeností.
- Je dobré ji rozvíjet postupně

Vizualizace I

- Dětem předložíme či přečteme text a necháme je vybírat z nabízených obrázků ten, který odpovídá textu.
- Děti přirozeně dospějí k tomu, jak je důležité všímat si detailů a soustředit se na text.

Dušinka, víla věcí

- Text:
- *Pečlivě si Dušinku prohlédla, její stříbrnou sukýnku s dírkami, bílou, leskle protkávanou halenku, měděné kudrnaté vlásky i dva kroužky nad kotníky.*
- Citace: STARÁ, Ester. *Dušinka, víla věcí*. Ilustroval Lucie DVOŘÁKOVÁ. V Praze: 65. pole, 2013. Políčko. ISBN 978-80-87506-30-1, strana 70
- Na výběr z ilustrací:

Vizualizace II

Zdroj: ENDE, Michael. *O Snožroutkovi*. Ilustroval Annegert FUCHSHUBER, přeložil Radana STUDENOVSKÁ. Praha: Malvern, 2019. ISBN 978-80-7530-168-0.

- Dětem ukážeme dvě ilustrace z knihy a ptáme se jich, co si představují, že se mezi nimi událo.
- Necháme je to nakreslit či vyjádřit verbálně.
- Poté se společně zamýšlíme nad tím, zda jejich obrázek dává v daném kontextu smysl.
- Je podstatné zdůraznit, že nám nejde o bláznivé představy, které neodpovídají textu, ale že musí vycházet z ilustrace a všech jejích detailů.

Zdroj: ENDE, Michael. *O Snožroutkovi*. Ilustroval Annegert FUCHSHUBER, přeložil Radana STUDENOVSKÁ. Praha: Malvern, 2019. ISBN 978-80-7530-168-0.

„Rychle, dej mi svůj kabát! A potřebuju taky tvoje boty. Tak, a teď ještě tvou hůl, abych mohl jít na návštěvu.”

Král byl natolik ohromený, že mu všechno odevzdal a ani se nebránil.

Ty si asi myslíš, že ti chci ty věci jednoduše sebrat, he?” zahihňal se mužíček. „A to taky chci. Ale přesto nejsem žádný lupič. Hnedle uvidíš, žeš dobře udělal, když ses mi neprotivil. Teď se nám všem dostane pomoci, tobě, tvoji maličké, ale hlavně mně, Snožroutkovi”!

Pak zahvívdl a zamlaskal jazykem, a ještě než se král stihl zeptat „Cože?”, mužíček všechny jeho věci proměnil:

Z kabátu se stal velký list krásně běloučkého papíru, hůl se proměnila v tlusté pero a boty v obrovský kalamář.

Mužíček namočil pero do inkoustu a rychle jako vítr namaloval na papír následující zaříkadlo:

Vizualizace II

- Žákům ukážeme dvě ilustrace z knihy a ptáme se jich, co si představují, že se mezi nimi událo.
- Necháme je to nakreslit či vyjádřit verbálně.
- Poté se společně zamýšlíme nad tím, zda jejich obrázek dává v daném kontextu smysl.
- Je podstatné zdůraznit, že nám nejde o bláznivé představy, které neodpovídají textu, ale že musí vycházet z ilustrace a všech jejích detailů.

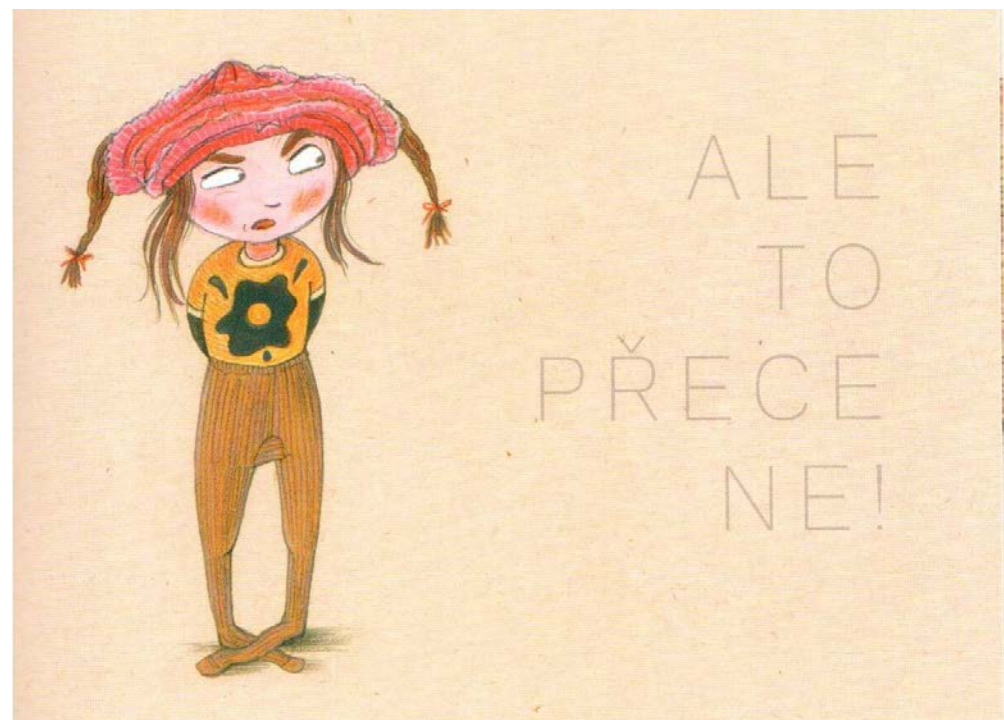
Obrázek 1

Obrázek 2

Obrázky z knihy Kosprd a Telecí (Eva Papoušková)
Co si představujete, že se událo mezi těmito dvěma obrázky?

Vizualizace III

- **Eliška:** *Eliška byla docela obyčejná osmiletá holčička se dvěma hnědými culíky, hnědýma očima a velkou pihou na levé tváři. Usmívala se.*
- **Chlapec Ryel:** *Chlapec byl hubený a drobný. Kolem líbezného bledého obličeje se kroutily dlouhé vlasy, křídla měl smutně svěšená*

Z knihy: BRAUNOVÁ, Petra. *O chlapci, který spadl z nebe*. Praha: Albatros, 2012.

Archiv: Eva Rybářová, DP, 2016

Kuba: 3,5 roku

-
-
-
-

Veronika: 4,5 roku

Eliška: 5,5 roku

Bakalářská práce: Možnosti rozvoje čtenářských strategií předvídání a vizualizace v mateřské škole

- <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/100734>